

## ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 29 kwietnia 1947 r.

## o regulaminie wyborów do rady zakładowej i wyborów delegata.

Na podstawie art. 13 dekretu z dnia 6 lutego 1945 r. o utworzeniu Rad Zakładowych (Dz. U. R. P. Nr 8, poz. 36) w brzmieniu dekretu z dnia 16 stycznia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 92), zarządzam, co następuje:

**I. Przepisy ogólne.**

§ 1. Powołane w rozporządzeniu niniejszym:

- a) artykuły — oznaczają artykuły dekretu z dnia 6 lutego 1945 r. o utworzeniu Rad Zakładowych (Dz. U. R. P.

Nr 8, poz. 36) w brzmieniu dekretu z dnia 16 stycznia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 92);

- b) paragrafy — oznaczają paragrafy rozporządzenia niniejszego.

§ 2. Wybory członków rady zakładowej lub delegata zarządza się:

- 1) celem ukonstytuowania pierwszych rad zakładowych,
- 2) z upływem ustawowej kadencji rady zakładowej lub delegata (art. 10 i 11).

- 3) gdy liczba członków rady zakładowej spadnie poniżej ustawowej (art. 7) i nie można uzupełnić jej w trybie przewidzianym w art. 19,
- 4) w razie rozwiązania rady zakładowej (art. 20 i 21) albo wygaśnięcia mandatu delegata lub jego odwołania (art. 17 i 20).

§ 3. W przypadku przewidzianym w § 2 pkt 4) wybory przeprowadza się w trybie ustalonym w art. 14.

## II. Zarządzenie wyborów i komisja wyborcza.

§ 4. 1. Pierwsze wybory rady zakładowej lub delegata zarządza Okręgowa Komisja Związków Zawodowych na wniosek Zarządu Oddziału Pracowniczego Związku Zawodowego, obejmującego dany zakład pracy.

2. We wniosku należy wskazać projektowaną datę wyborów oraz podać w przypadku wyborów do rady zakładowej nazwiska 6, w przypadku zaś wyborów delegata — 3 kandydatów na członków komisji wyborczej spośród pracowników danego zakładu pracy. W razie przyjęcia wniosku Okręgowa Komisja Związków Zawodowych w zarządzeniu ustala datę wyborów i mianuje spośród podanych kandydatów przewodniczącego komisji wyborczej i dwóch jej członków, a przy wyborach do rady zakładowej — nadto trzech zastępców z podaniem ich kolejności. W razie odrzucenia wniosku należy przesłać wnioskodawcy odpis uchwały odmownej z uzasadnieniem.

3. Następne wybory rady zakładowej lub delegata zarządza Zarząd Oddziału Pracowniczego Związku Zawodowego, obejmującego dany zakład pracy. W zarządzeniu swym Zarząd Oddziału ustala datę wyborów i mianuje komisję wyborczą w składzie przewodniczącego, dwóch członków i 3 zastępców spośród pracowników danego zakładu pracy, Komisja wyborcza dla wyborów delegata składa się z przewodniczącego i dwóch członków. Przed ogłoszeniem zarządzenia o wyborach Zarząd Oddziału Pracowniczego Związku Zawodowego przesyła odpis tego zarządzenia Okręgowej Komisji Związków Zawodowych.

§ 5. Do zadań komisji wyborczej należy:

- 1) wybór sekretarza, ustalenie liczby członków rady zakładowej, sporządzenie dokładnego spisu wyborców,
- 2) ustalenie terminu zgłoszenia list kandydatów na członków rady zakładowej lub na delegata,
- 3) oznaczenie terminu głosowania,

- 4) zatwierdzenie listy wyborców po rozstrzygnięciu reklamacji (§ 8 ust. 3),
- 5) zatwierdzenie listy kandydatów po uprzednim odebraniu od każdego z nich pisemnego oświadczenia, że w razie wyboru mandat przyjmie,
- 6) kierownictwo zebraniem wyborczym,
- 7) obliczanie głosów i rozdział mandatów,
- 8) ogłoszenie wyników wyborów,
- 9) wydanie zaświadczeń stwierdzających prawomocny wybór na członka rady zakładowej lub delegata.

§ 6. Uchwały komisji wyborczej zapadają większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

§ 7. 1. Komisja wyborcza zarządza natychmiast po jej powołaniu wybory rady zakładowej lub delegata, które odbędą się najpóźniej w 3 tygodnie od dnia jej powołania.

2. Termin wyborów podaje się natychmiast po jego ustaleniu do wiadomości wyborców.

3. Komisja wyborcza zawiadamia Zarząd Oddziału Pracowniczego Związku Zawodowego o ogłoszeniu wyborów i wyznaczeniu ich terminu.

## III. Wykaz wyborców.

§ 8. 1. Wykaz wyborców zawiera: nazwisko, imię, wiek, miejsce zamieszkania, zawód oraz datę rozpoczęcia pracy w danym zakładzie pracy.

2. Wykaz wyborców obejmuje wszystkich zatrudnionych w danym zakładzie pracy w dacie sporządzenia wykazu (art. 9 ust. 1). Z wykazu wykreśla się osoby, z którymi przed dniem wyborów rozwiązany został stosunek pracy.

3. Wykaz wyborców powinien być wystawiony do sprawdzenia na 7 dni przed terminem głosowania. Wszelkie reklamacje powinny być rozpatrzone na trzy dni przed wyborami.

## IV. Lista kandydatów.

§ 9. 1. W terminie siedmiodniowym od dnia ogłoszenia wyborów należy złożyć listy kandydatów na członków rady zakładowej lub delegata.

2. Przy zgłoszeniu wspólnej związkowej listy kandydatów przez grupy pracowników

każda grupa może na liście umieścić najwyżej podwójną liczbę kandydatów w stosunku do ustawowej liczby członków rady zakładowej.

3. W przypadku wyborów delegata należy zgłosić nazwiska kandydatów na delegata.

4. Kandydować można tylko na jednej liście.

§ 10. Przy zgłaszaniu kandydatów należy podać:

- 1) imię i nazwisko kandydata,
- 2) wiek,
- 3) stanowisko w zawodzie,
- 4) okres pracy w danym zakładzie pracy,
- 5) nazwę organizacji zawodowej, do której dany kandydat należy,
- 6) datę wstąpienia do danej organizacji zawodowej, poświadczoną przez tę organizację,
- 7) miejsce zamieszkania,
- 8) oświadczenie pisemne kandydata, że w razie wyboru przyjmie mandat członka rady zakładowej lub delegata.

§ 11. 1. Kandydaci mogą być zgłaszani przez poszczególne grupy pracowników na wspólnej liście związkowej albo na listach odrębnych.

2. Zgłoszone listy muszą uzyskać następujące ilości podpisów:

Stan liczbowy załogi	Ilość podpisów
od 21 do 50 pracowników	10
51 100	20
101 300	40
301 500	100
501 1000	150
1001 3000	250
3001 5000	300
powyżej 5000	350

3. W przypadku zgłoszenia wspólnej listy związkowej kandydatów przez grupy pracowników grupy te zbierają łącznie przewidzianą w ust. 2 liczbę podpisów.

4. Zgłoszone listy kandydatów na delegata muszą zawierać co najmniej 3 podpisy.

§ 12. 1. Jedną spośród osób podpisujących listę podpisujący listę wskazują jako pełnomocnika listy. W braku tej wskazówki pełnomocnikiem listy jest pierwszy z podpisanych.

2. Obowiązkiem pełnomocnika listy jest terminowe usunięcie wszelkich braków, dostrzeżonych przez komisję wyborczą przy przyjęciu i zatwierdzeniu listy.

3. Każda z grup, biorących udział w zgłoszeniu wspólnej listy związkowej, wyznacza swego męża zaufania, który uczestniczy we wszystkich posiedzeniach komisji wyborczej.

§ 13. Komisja wyborcza sprawdza, czy osobom zgłoszonym na liście kandydatów przysługuje bierne prawo wyborcze.

§ 14. 1. Jeżeli poszczególne kandydatury lub listy kandydatów nie odpowiadają przepisom niniejszego rozporządzenia oraz warunkom przewidzianym w art. 9 ust. 2, chyba że Minister Pracy i Opieki Społecznej zezwolił na odstępstwo od tych warunków, komisja wyborcza wzywa pełnomocnika listy do usunięcia dostrzeżonych braków, wyznaczając na to termin trzydniowy.

2. W razie nieusunięcia braków w terminie komisja wyborcza skreśla zakwestionowane kandydatury lub unieważnia listę.

3. W razie zgłoszenia więcej niż jednej listy komisja wyborcza opatruje je numerami w kolejności ich zgłoszenia.

§ 15. 1. Najpóźniej na 5 dni przed dniem wyborów komisja wyborcza podaje do wiadomości pracowników ważne zgłoszoną listę (listy) kandydatów lub nazwiska kandydatów na delegata.

2. Listę (listy) kandydatów układa się w porządku alfabetycznym według nazwisk.

## V. Głosowanie.

§ 16. 1. Wybory członków rady zakładowej odbywają się w głosowaniu bezpośrednim, tajnym, równym i proporcjonalnym.

2. Wybory delegata odbywają się w głosowaniu tajnym i bezpośrednim zwykłą większością głosów.

§ 17. 1. Przed przystąpieniem do głosowania komisja wyborcza sprawdza, czy urna wyborcza jest pusta, po czym urnę zamyka i pieczętuje.

2. Urna powinna stać na widocznym miejscu.

§ 18. 1. Wyborcy głosują osobiście przez wrzucenie do urny kartki głosowania (złożonej we dwoje) z nazwiskami wszystkich kandydatów ważne zgłoszonych na liście, ogłoszonej przez komisję wyborczą.

2. Głosowanie odbywa się przez stawianie krzyżyka obok nazwiska kandydata, na którego wyborca chce dać głos.

3. Wyborca stawia podwójne ilości krzyżyków.

zyków w stosunku do ustawowo przewidzianej liczby członków rady zakładowej.

§ 19. Bezpośrednio po zakończeniu głosowania przewodniczący komisji wyborczej zarządza opróżnienie urny i komisja w obecności mężów zaufania przystępuje do obliczania głosów.

## VI. Obliczanie głosów i podział mandatów.

§ 20. W razie głosowania na dwie lub więcej list kartka głosowania powinna zawierać numer listy i nazwiska kandydatów.

§ 21. 1. Kartki głosowania są nieważne:

- 1) gdy zawierają nazwiska kandydatów, nie zgłoszonych ważnie,
- 2) gdy są nieczytelne lub nie wskazują niewątpliwie na jedną z ważnie zgłoszonych list,
- 3) gdy zawierają liczbę krzyżyków większą, niż wynosi podwójną ustawowo przewidziana liczba członków rady zakładowej,
- 4) gdy kartka głosowania nie zawiera żadnych krzyżyków, dopisanych do nazwiska kandydatów lub gdy jest pusta.

2. Za głosy ważne uważa się głosy oddane na ważnie zgłoszonych kandydatów.

3. W przypadku dopisania byt małej ilości krzyżyków głos uważa się za oddany ważnie na kandydatów wyróżnionych postawieniem krzyżyka obok ich nazwisk.

§ 22. 1. Komisja wyborcza oblicza ogólną ilość głosów uzyskanych przez każdą grupę pracowników, której kandydatów zamieszczono na wspólnej liście związkowej. W tym celu należy zsumować ilość głosów otrzymanych łącznie przez wszystkich kandydatów danej grupy. Mandaty dzieli się proporcjonalnie do ilości głosów, otrzymanych przez każdą grupę pracowników. Mandaty uzyskują kandydaci, którzy otrzymali największą ilość głosów w grupie. W przypadku równości głosów rozstrzyga los.

2. W przypadku głosowania na dwie lub więcej list komisja wyborcza oblicza ogólną ilość kart głosowania przypadającą na każdą listę z osobna. Mandaty dzieli się między listy proporcjonalnie do ilości uzyskanych przez te listy kart głosowania. Wewnątrz wspólnej listy związkowej rozdział głosów następuje w trybie przewidzianym w ust. 1 niniejszego paragrafu. Mandaty uzyskane przez każdą listę przypadają kandy-

datom, którzy uzyskali największą ilość głosów.

3. Za zastępców w liczbie równej liczbie uzyskanych mandatów uważa się kandydatów, którzy po wybranych otrzymali kolejno największą ilość głosów na liście lub w grupie. Jeżeli takich kandydatów nie ma, zastępcami stają się kandydaci według kolejności zamieszczenia na liście.

4. Przykłady obliczania głosów i podziału mandatów zawarte są w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

## VII. Protokół wyborczy.

§ 23. 1. Przewodniczący komisji wyborczej bezpośrednio po ustaleniu wyniku wyborów sporządza protokół, który powinien zawierać:

- 1) datę, czas trwania i miejsce głosowania,
- 2) liczbę uprawnionych do głosowania,
- 3) liczbę głosujących,
- 4) liczbę nieważnych kart głosowania,
- 5) liczbę ważnie oddanych głosów na poszczególne listy kandydatów,
- 6) liczbę ważnie oddanych głosów na poszczególne kandydaty,
- 7) nazwiska, imiona, wiek i miejsce zamieszkania wybranych członków rady zakładowej i ich zastępców lub delegata.

2. Protokół podpisują członkowie komisji wyborczej i mężowie zaufania grup.

§ 24. Do protokołu dołącza się zgłoszone ważnie listy kandydatów, kartki głosowania (ważne i unieważnione) oraz inne dokumenty związane z wyborami. Protokół wyborczy wraz z załącznikami przewodniczący komisji wyborczej przekazuje nowowybranej radzie zakładowej lub delegatowi. Odpis protokołu przesyła się Okręgowej Komisji Związków Zawodowych.

## VIII. Ogłoszenie wyników wyborów.

§ 25. 1. Po sporządzeniu protokołu komisja wyborcza ogłasza wynik wyborów przez wywieszenie na widocznym miejscu w zakładzie pracy.

2. Po upływie 7 dni od daty ogłoszenia wyniku wyborów komisja wyborcza wydaje każdemu z wybranych członków rady zakładowej lub delegatowi zaświadczenie stwierdzające wybór, podpisane przez przewodniczącego.

**IX. Zaskarżenie wyborów i zwołanie rady zakładowej.**

§ 26. 1. W ciągu 7 dni od daty ogłoszenia wyniku wyborów wybory mogą być zaskarżone (art. 16).

2. Należycie umotywowaną i popisaną skargę skarżący składają właściwemu Zarządowi Oddziału Pracowniczego Związku Zawodowego.

3. Zarząd Oddziału Pracowniczego Związku Zawodowego niezwłocznie przesyła skargę ze swoimi uwagami do Okręgowej Komisji Związków Zawodowych.

4. Skargę rozpoznaje się w ciągu trzech dni od chwili otrzymania. O uwzględnieniu skargi i zarządzeniu nowych wyborów Okręgowa Komisja Związków Zawodowych zawiadamia niezwłocznie Zarząd Oddziału Pracowniczego Związku Zawodowego.

§ 27. Jeżeli skarga nie wpłynie lub będzie odrzucona, komisja wyborcza zwołuje radę zakładową z upływem 10 dni od daty ogłoszenia wyniku wyborów. W przypadku wy-

boru delegata rozpoczyna on swoją działalność w ciągu 10 dni od daty wyborów.

**X. Wybory w oddziałach i filiach zakładu.**

§ 28. Wybory w oddziałach, filiach i innych częściach zakładu pracy, nie mających bezpośredniego połączenia terytorialnego, odbywają się w trybie ustalonym w niniejszym rozporządzeniu zgodnie z art. 1 ust. 2.

**XI. Przepisy końcowe.**

§ 29. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 7 maja 1945 r. o regulaminie wyborów do rady zakładowej i wyborów delegata (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 105) wraz z późniejszymi zmianami.

Minister Pracy i Opieki Społecznej:

*Kazimierz Rusinek*

Załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 29 kwietnia 1947 r. (poz. 231).

**Przykłady obliczania głosów i podziału uzyskanych mandatów.****Przykład Nr 1. (jedna lista związkowa)**

Zakład pracy wybiera 9 członków rady zakładowej. Uprawnionych do głosowania jest 200 osób. Trzy grupy pracowników zgłosiły jedną listę związkową. Na liście tej znajdują się nazwiska 54 kandydatów.

Ponieważ każdy wyborca głosuje na 9 kandydatów, przeto ważne oddanych głosów może być najwyżej:

$$200 \times 9 = 1800.$$

Należy obliczyć ilość głosów otrzymanych łącznie przez wszystkich kandydatów każdej grupy. W tym celu sumuje się ilość głosów otrzymanych przez poszczególnych kandydatów danej grupy pracowników.

Ustalono, iż:

Kandydaci pierwszej grupy	otrzymali	2000	głosów
" drugiej	"	800	"
" trzeciej	"	700	"

razem 3500 głosów

Ustala się dzielnik wyborczy; w tym celu ogólną liczbę oddanych głosów 3500 dzieli się przez ilość członków rady zakładowej czyli przez 9:

$$3500 : 9 = 390.$$

Podział mandatów pomiędzy grupy odbywa się w ten sposób, iż ilość uzyskanych przez każdą grupę głosów dzieli się przez dzielnik wyborczy (390).

Pierwsza grupa	otrzymuje	$2000 : 390 = 5$	mandatów
Druga	"	$800 : 390 = 2$	mandaty
Trzecia	"	$700 : 390 = 1$	mandat

Pozostaje jeden mandat wolny. W tym przypadku dzieli się ilość głosów uzyskaną przez każdą listę przez liczbę mandatów już jej przyznanych, lecz powiększoną o jeden. Tej liście, która wykaże największy iloraz, uwzględniając ułamek, przyznaje się dalszy mandat. (W ten sposób postępuje się aż do rozdziału wszystkich mandatów między listy).

Grupa pierwsza	otrzymuje	$2000 : 6 = 333,33$
" druga	"	$800 : 3 = 266,66$
" trzecia	"	$700 : 2 = 350$

Wobec tego dziewiąty mandat otrzymuje grupa trzecia.

**Przykład Nr 2. (trzy listy)**

Zakład pracy wybiera 9 członków rady zakładowej. Uprawnionych do głosowania 450 pracowników. Zgłoszono trzy listy ważne, z których jedna jest listą związkową, zgłoszoną przez trzy grupy pracowników. Każdy

głosujący głosuje na 9 kandydatów i ważnie oddanych głosów może być najwyżej:

$$450 \times 18 = 8100.$$

Oblicza się najpierw ilość głosów oddanych na listy:

Lista Nr 1 (związkowa)	otrzymała	4750	głosów
Lista Nr 2 („dzika“)	„	2040	„
Lista Nr 3 („dzika“)	„	1060	„
		<hr/>	
razem		7850	głosów

Ustala się dzielnik wyborczy:

$$7850 : 9 = 872.$$

Podział mandatów między listy:

Lista Nr 1 otrzymuje	4750 : 872 = 5.
Lista Nr 2 „	2040 : 872 = 2.
Lista Nr 3 „	1060 : 872 = 1.

Pozostaje jeden mandat wolny. Dzieli się ilość głosów, uzyskaną przez każdą listę, przez liczbę mandatów, już jej przyznanych, powiększoną o jeden. Mandat przypada tej liście, która wykaże największy iloraz.

Lista Nr 1 otrzymuje iloraz	4750 : 6 = 790,6.
Lista Nr 2 „	2040 : 3 = 680.
Lista Nr 3 „	1060 : 2 = 530.

Największy iloraz otrzymała lista Nr 1 i jej przypada dziewiąty mandat.

W ten sposób lista Nr 1 otrzymała 6 mandatów, które trzeba rozdzielić pomiędzy trzy grupy. Znając ilość głosów otrzymanych przez kandydatów każdej grupy sumuje się je dla otrzymania łącznych ilości głosów grup, podział mandatów pomiędzy grupy listy związkowej dokonywa się według przykładu Nr 1.

**Przykład Nr 3.** (dwie listy w dużym zakładzie)

Zakład wybiera 15 członków rady zakładowej. Uprawnionych do głosowania 1140 osób. Cztery grupy pracowników zgłosiły jedną listę związkową. Ponadto zgłoszono jedną listę „dziką“.

Ogólna ilość głosów możliwych:

$$1140 \times 30 = 34200.$$

Lista Nr 1 otrzymała	27380	głosów.
Lista Nr 2 („dzika“)	6442	„
		<hr/>
razem	33822	głosów.

Ustala się dzielnik wyborczy:

$$33822 : 15 = 2254.$$

Lista Nr 1 otrzymuje	27380 : 2254 = 12.
Lista Nr 2 „	6442 : 2254 = 2.

Pozostaje jeden mandat wolny.

Lista Nr 1 otrzymuje iloraz (zob. przykład Nr 1 i 2):

$$27380 : 13 = 2106.$$

Lista Nr 2 otrzymuje iloraz  $6442 : 3 = 2146$ .

Wobec powyższego mandat otrzymuje lista Nr 2.

Podział mandatów pomiędzy grupy listy Nr 1:

Razem głosów listy Nr 1 — 27380. Ilość mandatów 12.

Pierwsza grupa otrzymała	13440	głosów
Druga „	6442	„
Trzecia „	4224	„
Czwarta „	3274	„
		<hr/>
razem	27380	głosów.

Ustala się dzielnik wyborczy:

$$27380 : 12 = 2280.$$

Grupa pierwsza otrzymuje	13440 : 2280 = 5.
„ druga „	6442 : 2280 = 2.
„ trzecia „	4224 : 2280 = 1.
„ czwarta „	3274 : 2280 = 1.

Pozostają 3 mandaty wolne. Ustala się iloraz dla 10-go mandatu:

Pierwsza grupa otrzymuje iloraz	13440 : 6 = 2240
Druga „	6442 : 3 = 2147,3
Trzecia „	4224 : 2 = 2112
Czwarta „	3274 : 2 = 1637

Ponieważ iloraz pierwszej grupy jest największy, przeto dziesiąty mandat otrzymuje grupa pierwsza. Następnie ustala się iloraz dla jedenastego mandatu:

$$\text{Pierwsza grupa otrzymuje iloraz } 13440 : 7 = 1920.$$

$$\text{Druga grupa otrzymuje iloraz } 6442 : 3 = 2147,3.$$

$$\text{Trzecia grupa otrzymuje iloraz } 4224 : 2 = 2112.$$

$$\text{Czwarta grupa otrzymuje iloraz } 3274 : 2 = 1637.$$

Mandat jedenasty otrzymuje grupa druga. Na podstawie podobnego obliczenia mandat dwunasty otrzyma grupa trzecia.

Ostateczny rozdział mandatów pomiędzy grupy przedstawia się, jak następuje:

Pierwsza grupa otrzymuje	6	mandatów.
Druga „	3	mandaty.
Trzecia „	2	mandaty.
Czwarta „	1	mandat.
		<hr/>
razem	12	mandatów.